

Dir i anomenar

Dos són els recursos de què disposem, usualment, en català, per a expressar l'acció de tenir tal o tal nom, o de designar algú o alguna cosa amb tal o tal mot: els verbs dir i anomenar. Però convé assenyalar que si bé en algunes ocasions dir i anomenar són intercanviables, no coincideixen pas en tots els casos d'aplicació i tenen tractaments i possibilitats sintàctics diferents.

Fent referència als noms de persones hom ha de recórrer a dir-se, de què hem obtingut la fórmula habitual per a preguntar el nom d'algú i per a respondre a aquesta pregunta: Com et dius? Em dic Joan. Aquest ús admet dues variants: amb el pronom de tiu, amb què el verb dir significa designar algú amb un nom que no és pròpiament el seu, un mainom o un simple nom comú, i amb el pronom en, amb el reforç del quai usem el verb dir per a indicar que designem una cosa amb un nom determinat: Es diu Martí però li diem el Pintor. Tot-hom li diu mestre. D'això, en podem dir mala fe. Es en aquests darrers casos en què, en algunes ocasions, dir i anomenar poden ésser intercanviables, però, com hem dit, amb tractaments sintàctics diferents, llevat de quan es poden usar les formes de participi passat de tots dos verbs: Es diu Martí però l'anomenen el Pintor. Aquests mots, dits (o anomenats) i adverbis, són invariables.

Aquest ús del verb dir ha originat unes construccions populars que s'escapen del rigor de les formulacions sintàctiques habituals, i que algunes vegades hom vol defugir recorrent al verb anomenar. Cal conèixer totes dues possibilitats, certament, però convé advertir que ningú no ha cregut convenient de combatre aquestes construccions —amb el verb dir— i que les trobem als textos dels autors més exigents. Les solucions sintàctiques divergents que exigeix cada verb contribueixen a fer que hom s'alegri sovint de poder disposar de tots dos recursos: Dels animals d'aquesta classe, en diem amfibis i Els animals d'aquesta classe, els anomenem amfibis. Era una casa que se'n deia (o anomenada) el Mas de Dalt. Es allò que se'n diu agafar el rave per les fulles, exemple que no ens decidírem a resoldre amb el verb anomenar.

Aquesta nota fóra ben incompleta sense indicar l'existència del verb nòmer, propi del català balearic, usat en lloc de dir-se per a preguntar i indicar el nom d'algú: Què noms, tu? Jo nom Bartomeu. Una noia que nomia (que es deia) Margarida.

ALBERT JANE